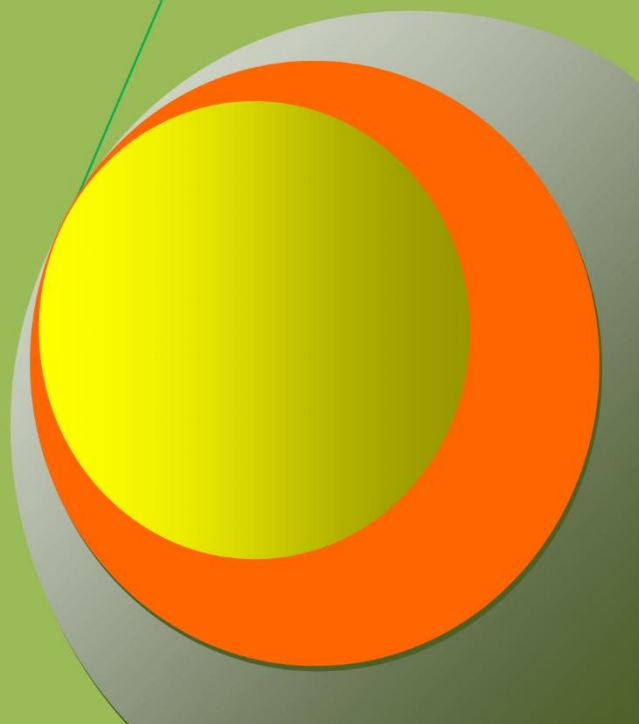

POROČILO O DELU ZDRAVIH ŠOL
V ŠOLSLEM LETU 2016/2017

POROČILO O DELU ZDRAVIH ŠOL V ŠOLSLEM LETU 2016/2017

POROČILO O DELU ZDRAVIH ŠOL V ŠOLSLEM LETU 2016/2017

Avtor:
Nina Scagnetti

Izdajatelj:
Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, Ljubljana

Oblikovanje:
Andreja Frič

Elektronski vir:
www.nijz.si

Kraj in leto izdaje
Ljubljana, september 2018

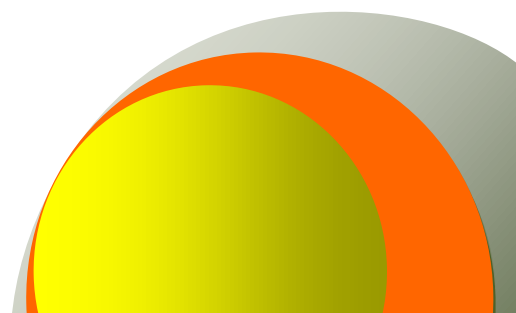
Publikacija ni lektorirana.

Uporaba in objava podatkov v celoti ali deloma dovoljena le z navedbo vira.

Strokovni pregled
Marcel Kralj, Mojca Bevc

VSEBINA

POVZETEK KLJUČNIH UGOTOVITEV	4
UVOD	5
POROČILO O DEJAVNOSTIH ZDRAVIH ŠOL.....	6
REZULTATI Z INTERPRETACIJO	8
1. NAČRTOVANJE.....	8
1.1 Vsebina nalog	8
1.2 Ciljne populacije	133
1.3 Izvajalci	14
1.4 Trajanje nalog.....	16
1.5 Metode in oblike dela	16
1.6 Rdeča nit	17
1.7 Celostna šolska politika zdravja v šolskem okolju in delovanje šolskega tima.....	188
2. EVALVACIJA	19
2.1 Ocena uspešnosti nalog nastalih v šolah	19
2.2. Kako z nalogami nastalimi v šolah naprej?	200
2.3. NIJZ programi ter vsebine z regijskih srečanj	21
POMEMBNI DOGODKI V ŠOLSLEM LETU 2016/2017 IN PREGLED DEJAVNOSTI PO REGIJAH.....	25
REGIJE V ŠTEVILKAH (DELEŽI V %)	27
VPRAŠALNIK - NAČRTOVANJE NALOG ZDRAVIH ŠOL.....	31
VPRAŠALNIK - EVALVACIJA NALOG ZDRAVIH ŠOL	33

POVZETEK KLJUČNIH UGOTOVITEV

V šolskem letu 2016/2017 je v spletni aplikaciji 1KA o načrtovanju svojih dejavnostih poročalo 325 osnovnih in srednjih šol ter dijaških domov in šol s prilagojenim programom, vključenih v Slovensko mrežo zdravih šol, ki so skupno **načrtovali** izvedbo **1970 nalog** oziroma v povprečju vsaka institucija 6. Zanimivo, da so šole tekom šolskega leta izvedle več nalog, kot so jih v začetku načrtovale. Na koncu šolskega leta je 309 šolskih timov evalviralo 3347 dejavnosti, od tega 2206 nalog nastalih na šolah in 1141 dejavnosti, ki so jih v svojo šolsko prakso prenesli s poenotenih in vsebinsko sistematično zastavljenih **regijskih srečanj s tremi izdelanimi programi s področja duševnega zdravja: Izboljševanje duševnega zdravja v šoli, To sem jaz! in Ko učenca stresa stres ter drugih vsebin s področja duševnega zdravja, spolnosti, prehrane in gibanja.**

Najbolj intenzivno so se šole posvečale dejavnostim s področij duševnega zdravja, zdravim prehranskim navadam, krepile zdrav življenjski slog nasploh, spodbujale telesno dejavnost si prizadevale za varovanje okolja in skrbele za medgeneracijsko sodelovanje.

Največ nalog so tako na osnovnih kot na srednjih šolah načrtovali izvesti učitelji sami; najpogosteje naj bi bile namenjene otrokom, pri čemer naj bi največkrat uporabili metodo praktičnega dela. Velika večina šol je načrtovala med svoje dejavnosti vključiti področje rdeče niti na temo duševnega zdravja.

Več kot polovica vseh nalog nastalih v šolah (56 %), naj bi glede na načrtovanje potekala celo leto in velika večina jih je bila izvedenih (zelo) uspešno. Skoraj polovico ocenjenih nalog bodo v šolah ob ponovni izvedbi nekoliko spremenili ali dopolnili, več kot tretjino nalog pa nadaljevali ali jih ponovili v obstoječi obliki. Velika večina Zdravih šol (75 %) ima celostno šolsko politiko zdravja vključeno v vzgojni in letni delovni načrt. V več kot polovici šolskih timov Zdravih šol so dejavni le notranji člani tima Zdrave šole, v več kot tretjini pa so dejavni vsi, torej tudi zunanji predstavniki tima Zdrave šole. Večina timov se sestaja dvakrat ali trikrat letno.

Tudi prenos NIJZ programov in predstavljenih tem so izvajalci v veliki večini ocenili kot (zelo) dober, z izvedbo 70 % vseh teh nalog bodo nadaljevali v prihodnjem šolskem letu v nekoliko spremenjeni ali dopolnjeni obliki.

UVOD

Slovenska mreža zdravih šol od šolskega leta 2016/2017 povezuje že 375 izobraževalnih ustanov. V šolskem letu 2014/2015 je o svojih dejavnostih poročalo 86 % v šolskem letu 2015/2016 pa 82 % Zdravih šol. V šolskem letu 2016/2017 je obrazec za načrtovanje in evalvacijo dejavnosti v okviru Zdravih šol skupaj izpolnilo 325 vodij šolskih timov (86 %), to je 270 od 301 osnovnih šol, 44 od 63 srednjih šol, 9 od 11 vključenih dijaških domov ter 3 od 6 šol s prilagojenim programom. 23 šol je ob pričetku šolskega leta izpolnilo obrazec namenjen načrtovanju nalog, ne pa tudi evalvacije ob koncu šolskega leta, 10 šol pa je izpolnilo samo vprašalnik namenjen evalvaciji nalog, ne pa predhodno tudi vprašalnika za načrtovanje. Evalvacijo je izpolnilo 309 šol (82 %).

O dogajanjih na šoli v štiriindvajsetem letu delovanja mreže je torej poročal velik delež šol, ob čemer je treba poudariti, da tako visoke odzivnosti s strani šol ne bi dosegli brez visoko profesionalnega in hkrati osebnega prizadevanja regijskih koordinatorjev Zdravih šol z vseh devetih območnih enot Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Ti namreč organizirajo strokovna srečanja vodij šolskih timov Zdravih šol, vezana na promocijo zdravja v šolskem okolju in s stalnim osebnim stikom skrbijo, da pedagoški in drugi delavci na šolah v njihovi regiji najdejo motivacijo za delo v okviru Zdrave šole in se nenehoma strokovno izpopolnjujejo.

POROČILO O DEJAVNOSTIH ZDRAVIH ŠOL

obsega načrtovanje in evalvacijo programov oziroma nalog s področja promocije zdravja na 334 šolah od skupno 375, med katerimi pa 11 šol v šolskem letu 2016/2017 ni aktivno sodelovalo v programu, saj imajo status mirovanja.

Pri **analizi načrtovanih nalog** nas je zanimalo:

- Koliko so se Zdrave šole posvečale posameznim vsebinam?
- Komu so bile dejavnosti v okviru promocije zdravja v šolskem okolju namenjene?
- Kdo je posamezne naloge, akcije in projekte izvajal?
- Kakšen je bil časovni obseg izvedenih nalog?
- Katere metode so izvajalci nalog pri tem uporabili?

Pri **analizi evalviranih nalog** nas je zanimalo:

- Koliko učencev obiskuje šolo in koliko učiteljev dela na njej?
- Kako uspešne so Zdrave šole bile pri izvedbi NIJZ programov?
- Kako uspešne so Zdrave šole bile pri izvedbi ostalih nalog?
- Koliko učencev, učiteljev in staršev so dosegle izvedene dejavnosti?
- Kaj z izvedenimi nalogami v zvezi nameravajo v prihodnje?
- Kaj so razlogi za uspešno izvedbo nalog?
- Ali imajo oblikovano celostno šolsko politiko zdravja v šolskem okolju?
- Ali na šolah timi Zdravih šol delujejo aktivno in če da, kako pogosto se sestajajo?
- V katere druge mreže je posamezna šola ob tem, da je Članica Slovenske mreže zdravih šol, še vključena?

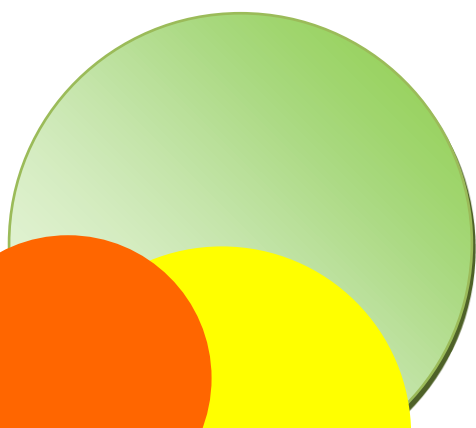
Evalvacija opravljenih nalog

Sistematično pridobljeni podatki so od samega pričetka delovanja Slovenske mreže zdravih šol osnova za ugotavljanje, v kakšni meri so bili zastavljeni cilji realizirani. S šolskim letom 2014/2015 smo sistem poročanja o delu Zdravih šol posodobili. Podatke o dejavnostih Zdravih šol so namreč prvič vnašali neposredno vodje šolskih timov Zdravih šol (ali njihovi sodelavci), preko spletne aplikacije 1KA (<https://www.1ka.si/>). Kot do sedaj je tudi v šolskem letu 2016/2017 zbiranje podatkov potekalo ločeno za načrtovanje in evalvacijo, sta pa obrazca tudi vsebinsko nekoliko spremenjena v primerjavi s prejšnjimi, tako da vključujeta nekatere nove podatke o dejavnostih šol, nekatere pa smo iz njih izločili. Poročevalcem z nekaterih šol se je nova oblika zbiranja podatkov zdela težavna in nepregledna, večina med njimi pa ga je osvojila relativno hitro. Učitelji, ki so imeli tehnične težave, so navajali, da:

- v programu 1KA niso zasledili povratne informacije, da je bil obrazec pravilno izpolnjen in poslan;
- nimajo vpogleda v izpolnjen obrazec, saj natisnjena oblika ni okolju in uporabniku prijazna, aplikacija je nezanimiva in manj pregledna kot prejšnji tabelarni obrazci;
- ne morejo vnaprej predvideti števila ur, ki jih bo sodelujoči posameznik porabil za izvedbo naloge;
- bi vsak član moral sam vnašati svoje naloge, ne vodja šolskega tima za vse;
- ponujeni odgovori so omejeni (cilji, vsebine, populacija).
- Večino pripomb smo upoštevali pri posodobljenem združenem obrazcu za načrtovanje in evalvacijo dela za šolsko leto 2017/2018, v obojestransko zadovoljstvo (tako vnašalcev kot evalvatorjev).

Obdelava podatkov

Podatke o izvedenih nalogah smo iz programa 1KA izvozili v program Excel, v katerem so jih regijski koordinatorji Slovenske mreže zdravih šol s pomočjo svojih sodelavcev na območnih enotah vsak za svojo regijo prečistili. V nadaljevanju smo predstavniki nacionalni tim Slovenske mreže zdravih šol ločeni bazi uvozili v program SPSS (IBM SPSS Statistics, Version 21) ter v njem naredili osnovne statistične obdelave.

REZULTATI Z INTERPRETACIJO

1. Načrtovanje

1.1 Vsebina nalog

Za šolsko leto 2016/2017 je Nacionalni inštitut za javno zdravje podatke za načrtovanje posredovalo 325 instituciji (86 %), vključenih v Slovensko mrežo zdravih šol: 273 osnovnih šoli (skupaj s šolami s prilagojenim programom), 44 srednjih šol in 8 dijaških domov. Vse zdrave šole skupno so v tem času bile učno okolje za 124986 učencev, in delovno okolje za 13185 učiteljev.

Od prvotnih 2132 zapisov v načrtovanju je bilo ob pregledu podatkov treba zbrisati ali ustrezno združiti 162, v evalvaciji pa 77 zapisov. Skupno so šole v okviru Slovenske mreže zdravih šol načrtovale 1970, evalvirale pa 3347 različnih nalog. Zato, ker smo z evalvacijo ločeno spremljali še prenos NIJZ programov in predstavljenih vsebin, je bilo ob koncu šolskega leta zabeleženih približno tretjino več izvedenih nalog kot jih je bilo načrtovanih ob pričetku šolskega leta. V eni izmed osnovnih šol, kjer so v preteklem šolskem letu v načrtovanju zabeležili največ dejavnosti, so poročali o 34 različnih nalogah, v devetinšestdesetih šolah pa so v načrtovanje zabeležili izvedbo le ene naloge. V povprečju je torej vsaka dejavna Zdrava šola načrtovala 6 nalog. Ti podatki močno odstopajo od tistih v evalvaciji, saj je v njej zabeleženih v povprečju več kot 10 na posamezno šolo. Ob tem pa je treba opozoriti, da samo iz števila izvedenih nalog ne moremo sklepati o tem, kako dejavna je bila posamezna šola, saj so naloge različno vsebinsko in časovno obsežne ter izvedbeno zahtevne, poleg tega pa je med njimi velika razlika v velikosti ciljnih populacij, ki jih pokrijejo. Pri tem so bila vsebinska področja promocije zdravja različno močno zastopana. Še posebej priljubljene vsebine so med načrtovanimi nalogami bile:

- Krepitev duševnega zdravja s projekti Izboljšanje duševnega zdravja, To sem jaz – verjamem vase, Zdravje skozi umetnost, Ko učenca stresa stres in Motnje hranjenja, ki jih izvajajo vsa leta, bili Drugačni, pa vendar enaki, se učili Braingyma in taktilne integracije, ter uporabljali druge praktične vaje za sprostitvev in umirjanje kot na primer ob zvokih gonga ali plesu, spoznavali terapevtske pse in delo Tačk pomagačk, odšli na tek prijateljstva, imeli razredne ure na temo duševnega zdravja, brali pravljice in pripravili različne socialne igre, v vsakem razredu izbirali najbolj pozitivne učence šole, zgradili hiško počutja, v kateri bivajo lutke z imeni učencev, spodbujali prijateljstvo med učenci devetih in prvih razredov, organizirali izobraževanja za učitelje o duševnem zdravju mladih in predavanje šolskega psihologa za mladostnike

na to temo, mladostnike na različnih delavnicah učili, kako se zdravo zabavati, učiti in načrtovati svojo prihodnost in se z njimi pogovarjali o »tabuk« temah odraščanja, razgovori o knjigi Marka Juhanta Varuh otrokovih dolžnosti ali nehajte se ukvarjati z otrokovimi pravicami, si ogledali filma Razredni sovražnik in se pogovarjali o samomoru, izvajali delavnice na temo čuječnosti, priredili likovni natečaj in zmagovalne izdelke uporabili izdelava aplikacije za anonimno reševanje stisk, v zbornici obesili tablo, na katero si učitelji pišejo smešna sporočila, organizirali skupino staršev za samopomoč pri vzgoji, predavanja na temo samostojnosti in odgovornosti, pozitivne samopodobe, preprečevanja različnih vrst zasvojenosti in tveganega vedenja, različnih aktivnosti v okviru Neodvisen.si na dnevu dejavnosti za učence, o tem, kako naj se ubranijo pred različnimi poskusi manipulacije ter predavanja za starše in pedagoške delavce o varni uporabi interneta in vzpostavljali medsebojno povezanost učiteljskega kolektiva med neformalnimi druženji in predavanji.

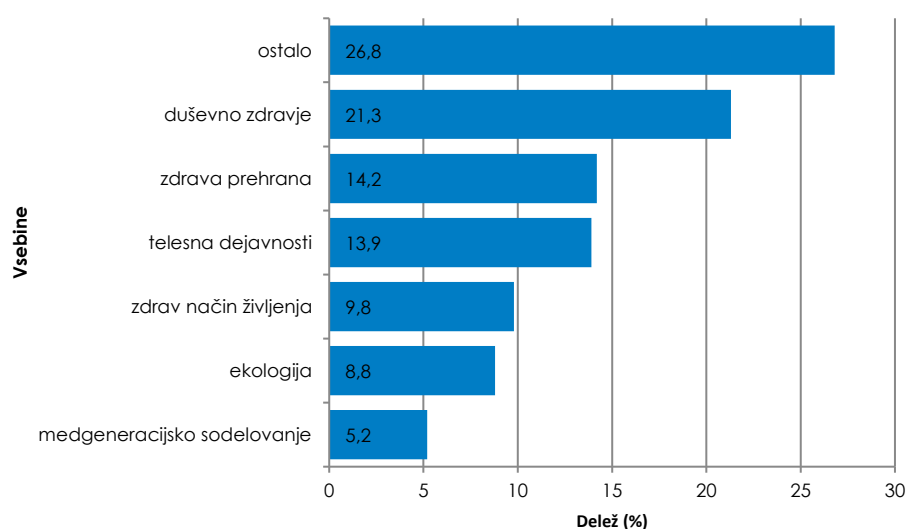
- Za spodbujanje **zdravih prehranskih navad** so na šolah izvajali projekta Zdrava prehrana, Tradicionalni slovenski zajtrk, si podeljevali Bontončke za kulturno prehranjevanje, kulturo pozdravljanje, ločevanje odpadkov ter urejenost prostora in zmagovalni razred, je za nagrado sestavil jedilnik enega šolskega dne, praznovali rojstne dneve z zdravimi dobrotami, imeli Zeleni ponedeljek brez mesa, v sklopu interesnih dejavnosti sestavili prehrano glede na letne čase in iz lokalno pridelanih živil, mislili globalno in jedli lokalno se učili o vplivu presne prehrane na organizem, obiskovali čebelarški krožek, spodbujali pitje nesladkanega čaja in vode ter redno uživanje zadostnih količin sadja in zelenjave s pomočjo panojev, ali košarice zdravja, s praktičnim prikazom ugotavljali vsebnost sladkorjev v pijačah in se pogovarjali o boleznih povezanih z nepravilno prehrano, na šolskem vrtu gojili zelišča in zelenjavo, s prehransko piramido so obeležili Svetovni dan hrane, učitelji so na strokovni ekskurziji nabirali mandarine, učenci in njihovi starši so se na popoldanskih delavnicah učili pripravljati zdrave in uravnotežene obroke. 260 Zdravih šol z vse Slovenije pa je bilo vključenih tudi v *Shemo šolskega sadja in zelenjave*, kar pomeni 61 % od vseh 427 šol, ki so v šolskem letu 2016/2017 sodelovale pri tem skupnem projektu Ministrstva za kmetijstvo, Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja, Ministrstva za zdravje, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Kmetijske gozdarske zbornica Slovenije ter Nacionalnega Inštituta za javno zdravje.
- Spodbujanju **telesne dejavnosti** otrok in odraslih je bil namenjen projekt Več gibanja, tradicionalna programa Zlati sonček in Krpan, s katerima so pridobivali gibalne sposobnosti, krepili športno disciplino in osvajali vedenjska pravila, imeli rekreativne odmore in vsakodnevne minute za zdravje z razteznimi in dihalnimi vajami za krepitev dobre drže ter izboljšanje koncentracije učencev med poukom, popestrili pouk z igrami iz priročnika Igranje za znanje, osvajali pravilne

tehnike smučanja in plavanja, otrokom ponujali plavalno in smučarsko opismenjevanje, plesne tečaje ter različne športne dejavnosti med počitnicami, starši in učitelji so poslušali predavanje dr. Tuška o pomenu gibanja za zdrav razvoj osebnosti in Simone Kolarič o zdravi hrbtenici, priredili pohode in kolesarjenje za zaposlene, skupaj so učenci, učitelji in starši odšli na različne pohode, na katerih so osvajali planinska pravila in se učili uporabljati opremo, med učenci in učitelji spodbujali hojo in kolesarjenje v šolo, izbirali naj športnico in športnika šole, zaposlenim na šoli prirejali raztezne vaje, tečaje joge ali plesa.

- Prizadevanja za **zdrav način življenja** učencev in dijakov, pa tudi njihovih staršev in učiteljev, so zaznamovale naloge Varno s soncem (predvsem v 1.triadi), da so se seznanili z nevarnimi posledicami izpostavljanja sončnim žarkom ter se navajali na ustrezno zaščito in nego kože, tekmovali na kvizu na katerem so preizkušali svoje znanje o sladkorni bolezni in merili krvni sladkor ter ob tem svetovali, prikazovali reševalne akcije, na roditeljskih sestankih za starše pripravili različna predavanja z zdravstvenimi vsebinami ter jih povezali z zdravstvenimi delavci in jih spodbujali k branju različnih strokovnih člankov, obeležili svetovni dan zdravja in dan šole z različnimi delavnicami, uvajali skupinsko raziskovanje učencev o nezdravih vplivih na zdravje, se udeležili Evrope v šoli in drugih natečajev,
- Da bi ohranili **zdravo in čisto okolje**, so učenci in učitelji v sodelovanju z lokalno skupnostjo izvajali številne zbiralne akcije (papirja, plastičnih zamaškov, kartuš, tonerjev, rabljenih baterijskih vložkov in električnih aparatov) in čistilne akcije, učenci so se navajali na primeren odnos do odpadkov ali varčevanje s papirjem, vodo in električno energijo, pri razrednih urah, dnevih dejavnosti, po šolskem radiu so jih opozarjali na njihovo zmanjševanje ob samem nastanku in pravilno ločevanje, ob šolskem vrtu uredili čutno pot, namenjena učencem, ki imajo probleme s koncentracijo, za dodatno motivacijo, in na sploh vsem, ter v šolskem vrtu gojimo zelišča in sezonsko zelenjavo, pa tudi sicer spoznavali delo na ekoloških vrtovih in sadovnjakih, za kratko improvizirano igro izdelali lutke iz različnih odpadnih materialov, v šoli oblikovali skupino učiteljev in učencev, ki je prevzela skrb za šolo in njeno okolico, uživali v branju pod krošnjami, okrepiti razumevanje in delovanje mladih in učiteljev glede globalnih izzivov, s poudarkom na prehranski varnosti in neodvisnosti, na trajnostnih sistemih in izvedli naravoslovni dan Jej in misli globalno, si v popoldanskem času našli prostor za oddih v gozdu, kjer so raziskovali in opazovali naravo.
- Za krepitev **medgeneracijskega sodelovanja** so na šolah potekali projekti, kot je že tradicionalen Šport špas – dan druženja in gibanja vseh generacij ali Simbioza za pomoč starejšim pri uporabi računalnika, Simbioza gibanja za skupno gibanje z dedki in babicami ter drugimi starejšimi, učenci so skupaj s starši in starimi starši spoznavali podeželje in v okviru projekta Evropska vas priredili kuharske delavnice skupaj z aktivom kmečkih žena, v predprazničnem

času in ob rojstnih dneh obiskovali starejše občane v domu in krasili njihove prostore in jim dneve popestrili s kulturnim programom ali si skupaj z njimi ogledali različne predstave ter izdelovali okraske ali razvijali ročne spretnosti, spoznavali lokalno kulturno dediščino, dedki in babice učencev so sodelovali pri športni vzgoji in dejavnostih podaljšanega bivanja.

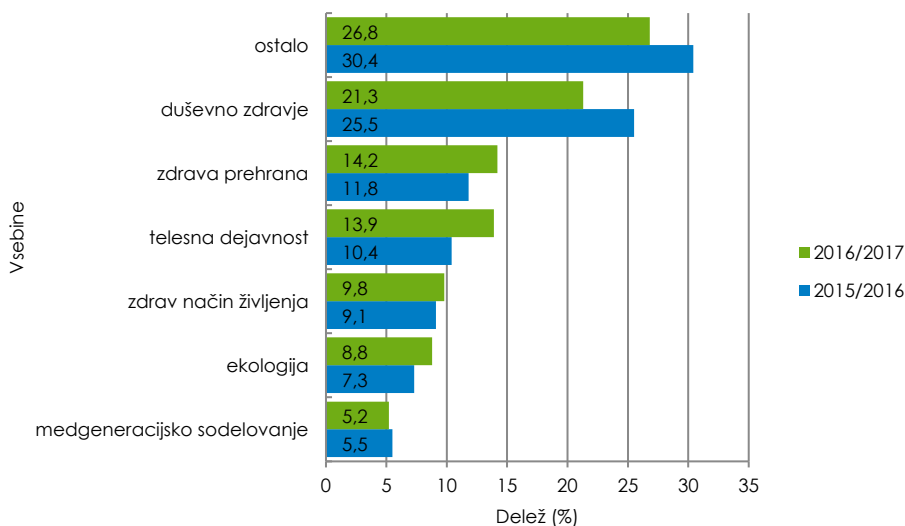
Kot je razvidno iz spodnjega grafa, so v šolskem letu 2016/2017 Zdrave šole najpogosteje načrtovale izvedbo akcij, projektov in programov s področja duševnega zdravja (21,3%), spodbujale zdrave prehranske navade (14,2 % in telesno dejavnost (13,9 %), zdrav življenjski slog nasploh (9,8 %), se posvečale ekološki problematiki (8,8 %) in krepile medgeneracijsko sodelovanje (5,2 %).

Graf 1: Šest najpogostejših vsebin in **ostale** vsebine, ki so vsaka posamično zastopane v manj kot 5 % (prostovoljno delo, varnost in preprečevanje poškodb, zasvojenosti, obeležitve svetovnih dni, kvalitetno preživljanje prostega časa, zobozdravstvena vzgoja, spolna vzgoja, izboljšanje delovnega okolja, preprečevanje nasilja, šolski red in delovne navade ter preprečevanje nalezljivih bolezni) v šolskem letu 2016/2017. Ob tem so poročevalci kot druga vsebinska področja izpostavili še predvsem tržnico poklicev, izzive medkulturnega bivanja, vseživljenjsko učenje in pravice do dostojnega dela, ter spodbujanje bralnih navad.

Najbolj zastopane vsebine v preteklih dveh šolskih letih

Kot vsa šolska leta, kar Zdrave šole v Sloveniji delujejo (z izjemo šolskega leta 2008/2009, ko je bila rdeča nit Zdravih šol bila Zdravi pod soncem), je **duševno zdravje** ostalo najbolj popularna vsebina tudi v šolskem letu 2016/2017. Bilo je najpogostejša vsebina načrtovanih nalog v šolskem letu 2015/2016 in je z 21,3 % na prvem mestu ostalo tudi v šolskem letu 2016/2017. **Zdrava prehrana** je s 14,2 % ohranila drugo mesto med najpogosteje načrtovanimi vsebinami, **telesna dejavnost** pa s 13,9 % tretje mesto. **Zdrav način življenja** (9,8 %) je, tako kot v šolskem letu 2015/2016 bil četrta najpogosteje načrtovana vsebina. Peto in šesto mesto med najbolj priljubljenimi vsebinami je ponovno pripadlo **skrbi za okolje** (8,8 %) in **medgeneracijskemu sodelovanju** (5,2 %). Naloge s šestih najpogostejših vsebinskih področij so torej, kot je to razvidno iz spodnje slike, v šolskem letu 2016/2017 obdržale popolnoma enak vrstni red in podobne deleže, kot v šolskem letu 2015/2016. Najbolj, kar za 4,2 %, se je zmanjšal delež nalog s področja duševnega zdravja, ki pa je še vedno približno dvakrat večji kot na ostalih področjih, najbolj povečal pa se je zdravi prehrani in sicer za 3,5 %.

Graf 2: Primerjava najpogostejših vsebin med šolskima letoma 2015/2016 in 2016/2017

Opomba:

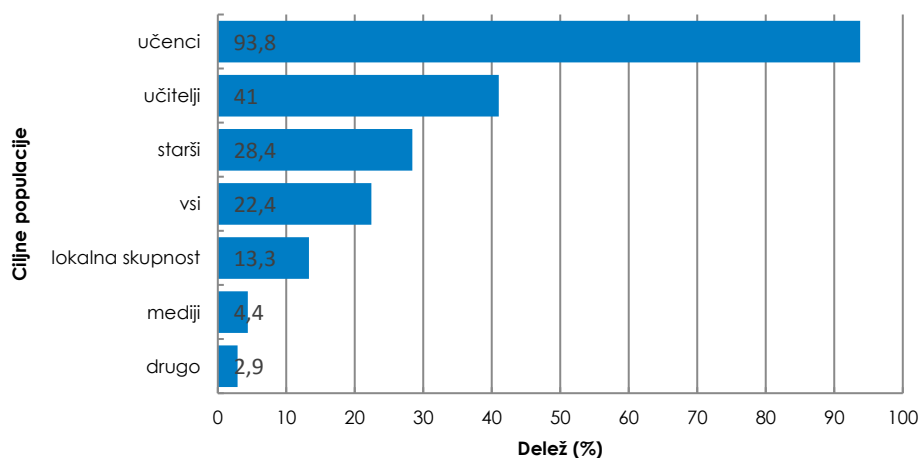
V kategorijo **ostalo** so v šolskem letu 2016/2017 združene vsebine: prostovoljno delo, varnost in preprečevanje poškodb, zasvojenosti, obeležitve svetovnih dni, kvalitetno preživljanje prostega časa, zobozdravstvena vzgoja, spolna vzgoja, izboljšanje delovnega okolja, preprečevanje nasilja, šolski red in delovne navade ter preprečevanje nalezljivih bolezni in ostale naloge, ki ne spadajo v nobeno od navedenih vsebinskih področij (izkoriščanje otrok, pravična trgovina, okoljski vidik potrošniške družbe)

Vsebine po regijah

Kljub enotno zastavljenemu vsebinskemu programu na nacionalni ravni za celotno Slovensko mrežo zdravih šol, je v programih na regijskih srečanjih še vedno dovolj prostora tudi za vsebinske dopolnitve – glede na regijske posebnosti in njihove zmogljivosti. Posamezne vsebine so bile torej po devetih slovenskih regijah nekoliko različno zastopane. Iz področja duševnega zdravja kot najpogostejše vsebine na ravni cele Slovenije, so Zdrave šole v regiji Celje med vsemi svojimi dejavnostmi načrtovale 26,1 %, (kar je bil najvišji odstotek v šolskem letu 2016/2017, ki ga je v neki regiji dosegla posamična vsebina), v regiji Nova Gorica pa so šole med vsemi svojimi nalogami načrtovale le 10,1 % dejavnosti s področja duševnega zdravja. S področja zdrave prehrane kot druge najpogostejše vsebine, so mariborske Zdrave šole med vsemi svojimi nalogami načrtovale 18,2 %, Zdrave šole v regiji Ravne pa so med vsemi nalogami, ki so jih nameravale izvesti, zabeležile le 9,4 % dejavnosti s področja prehrane. Prav tako se razlika kaže pri dejavnostih namenjenih spodbujanju telesne dejavnosti: v kranjski regiji je namreč bilo med vsemi načrtovanimi dejavnostmi takih nalog 22 %, v mariborski regiji pa le 9,2 % (tabela Vsebine po regijah, str. 27).

1.2 Ciljne populacije

Kot v prejšnjih letih, je bilo tudi V šolskem letu 2016/2017 večina (94 %) vseh nalog, izvedenih v okviru Zdravih šol, namenjenih učencem in dijakom. Z 41 % so bili druga največja ciljna populacija določenih dejavnosti učitelji, z 28,4 % jim sledijo starši otrok in z 22,4 % celotno šolsko osebje. 13,3 % vseh dejavnosti Zdravih šol je bilo izvedenih za lokalno skupnost, 4,4 % jih je bilo namenjenih medijem, 2,9 % pa drugim, specifičnim ciljnim skupinam.

Graf 4: Ciljne populacije v šolskem letu 2016/2017

Opomba:

Pod **drugo** so poročevalci posebej izpostavili še: otroke iz vrtcev, lokalne dobavitelje hrane, obiskovalce sejma Altermed, stanovalce doma za starejše občane in druge starostnike v lokalni skupnosti, dedke in babice učencev, uporabnike storitev varstveno delovnega centra, naključne udeležence v prometu in šolske bolničarje.

Če opazujemo, kako so posamezne ciljne skupine zastopane v posamezni regiji, ugotovimo, da je v vseh regijah med načrtovanimi nalogami največ takih, ki so namenjene učencem ali dijakom. Pri tem je med nalogami, ki so jih nameravali izvesti v mariborski regiji, njim namenjenih 96,6 % vseh načrtovanih nalog tamkajšnjih Zdravih šol, znotraj kranjske regije pa so jih zajeli z 88,6 % svojih načrtovanih nalog. Druga najbolj zastopana ciljna populacija so v vsaki regiji učitelji. Njim je bilo namenjenih 55,2 % vseh načrtovanih nalog v koprski regiji in le 31,9 % vseh načrtovanih nalog znotraj novogoriške regije. Staršem, ki so v vseh regijah tretja največja ciljna populacija, je med vsemi načrtovanimi nalogami ravenske regije namenjenih 39,6 %, med vsemi načrtovanimi nalogami ljubljanskih Zdravih šol pa 22,2 %. Četrta najbolj zastopana ciljna populacija so v vsaki regiji vsi delavci šole, pri čemer so celotni tim Zdrave šole v celjski regiji zabeležili pri 31,5 %, v novogoriški regiji na pri 15,9 % svojih načrtovanih nalog. Lokalna skupnost kot peta največja ciljna populacija v vsaki posamični regiji je v regiji Koper bila vključena v 17,9 % tamkajšnjih načrtovanih nalog, v regiji Nova Gorica pa v 8,7 % njihovih načrtovanih nalog. Medijem je med vsemi načrtovanimi dejavnostmi v posamezni regiji bilo v koprski regiji namenjenih 9 %, v kranjski regiji pa le 1,5 % nalog, ki naj bi jih tamkajšnje Zdrave šole izvedle. Ostalim, posebnim ciljnim populacijam so med vsemi nalogami, katerih izvedbo so načrtovali v kranjski regiji namenili 5,3 %, v Ravnah pa posebnih ciljnih populacij sploh niso zajeli. (tabela v zadnjem delu poročila)

Tabela 1: Najpogostejše vsebine po posameznih ciljnih skupinah v šolskem letu 2016/2017

Rang	Učenci	Učitelji	Starši	Lokalna skupnost
1	Duševno zdravje	Duševno zdravje	Duševno zdravje	Medgeneracijsko sodelovanje
2	Zdrava prehrana	Telesna dejavnost	Zdrava prehrana	Zdrava prehrana
3	Telesna dejavnost	Zdrava prehrana	Telesna dejavnost	Ekologija
4	Zdrav način življenja	Zdrav način življenja	Zdrav način življenja	Telesna dejavnost Družbeno koristno delo*
5	Ekologija	Ekologija	Medgeneracijsko sodelovanje	Zdrav način življenja

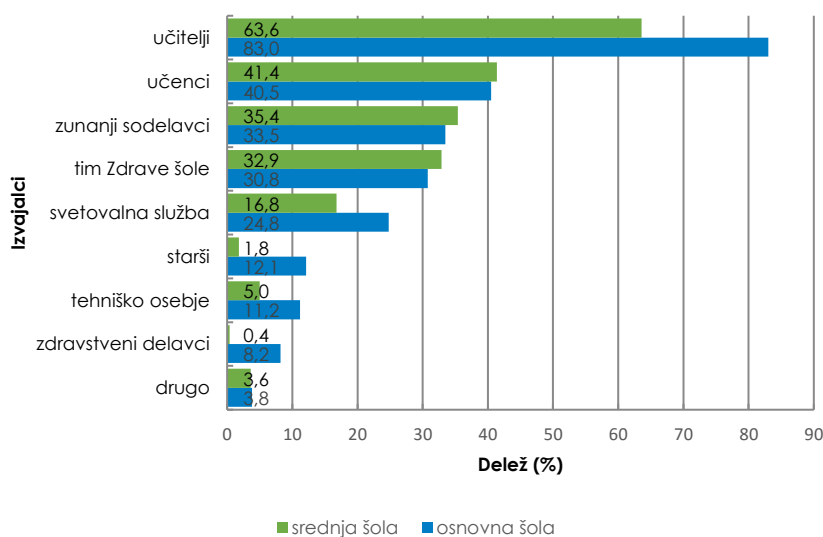
* vsebini imata enak rang

1.3 Izvajalci

Kot prejšnja leta so pri izvedbi največjega deleža (80,2 %) vseh dejavnosti v okviru Zdravih šol tudi v šolskem letu 2016/2017 sodelovali učitelji. Pri izvedbi 40,7 % nalog so sodelovali učenci ali dijaki sami, pri 33,8 % nalog so izvedbo

prevzeli zunanji sodelavci. za izvedbo 31,1 % nalog so poskrbeli celotni šolski timi Zdravih šol, za 23,7 % pa svetovalna služba. Starši so sodelovali pri 10,7 % nalog, tehnično osebje pri 10,3 %, zdravstvena služba pri 7,1 % in drugi izvajalci pri 3,8 % nalog.

Tako v osnovnih s 83 % kot v srednjih šolah s 63,6 % so največja skupina izvajalcev načrtovanih dejavnosti Zdravih šol učitelji, čeprav jih je v osnovnih šolah za skoraj % več. Dijaki sami (41,4 %) naj bi srednjih šolah izvedli približno enak delež nalog kot osnovnošolci (40,5 %), prav tako zunanji sodelavci, ki naj bi v osnovnih šolah izvedli 33,5 %, v srednjih šolah pa 35,4 % načrtovanih nalog. Vsi člani tima Zdrave šole skupaj, so bili glede na predvidene naloge v osnovnih šolah srednjih šolah izvajalci 30,8 % nalog, v srednjih šolah pa 32,9 % nalog. Svetovalna služba, tehnični sodelavci, starši in zdravstvena služba so bili v osnovnih šolah glede na načrtovano bolj aktivno vpleteni v dejavnosti Zdravih šol kot v srednjih šolah, manjši delež nalog pa naj bi tako v prvih kot v drugih izvedli še drugi izvajalci.

Graf 5: Izvajalci v šolskem letu 2016/2017

Opomba:

Pod **drugo** so poročevalci posebej izpostavili Rdeči križ, skupino zadolženo za spodbujanje zdravja na delovnem mestu, stare starše učencev, nevladne organizacije delujoče na področju preprečevanja odvisnosti od drog, občine, turistična društva.

Tabela 2: Najpogostejše vsebine po posameznih izvajalcih v šolskem letu 2016/2017

Rang	Učitelji	Zunanji izvajalci	Učenci	Tim
1	Duševno zdravje	Duševno zdravje	Zdrava prehrana	Duševno zdravje
2	Telesna dejavnost	Medgeneracijsko sodelovanje	Ekologija Duševno zdravje	Zdrava prehrana
3	Zdrava prehrana	Zdrava prehrana Telesna dejavnost*	Telesna dejavnost	Zdrav način življenja
4	Ekologija	Varnost in preprečevanje poškodb	Zdrav način življenja	Medgeneracijsko sodelovanje

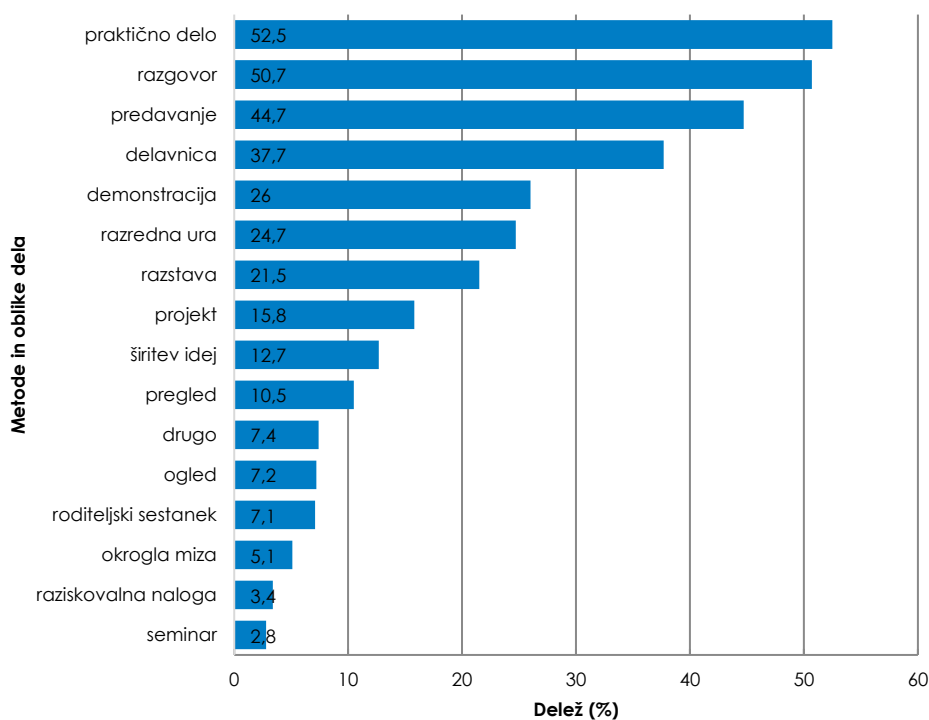
* vsebini imata enak rang

1.4 Trajanje nalog

V šolskem letu 2016/2017 je bilo več kot polovica (56 %) vseh načrtovanih nalog celoletnih ali celo večletnih, že utečenih projektov, skoraj tretjina (27,2 %) je bilo enkratnih akcij, ki so trajale od enega do treh dni, 7, % nalog je bilo tedenskih, 5,9 % jih je trajalo najmanj en in največ tri mesece in 3,8 % jih je bilo polletnih.

1.5 Metode in oblike dela

Ne glede na to, za katero vsebinsko področje je šlo in komu so načrtovane naloge bile namenjene, so podobno kot v prejšnjih šolskih letih, v šolskem letu 2016/2017 izvajalci pri izvedbi svojih nalog v okviru projekta Zdrave šole največkrat nameravali uporabiti metodo praktičnega dela (52,5 %), razgovorov (50,7 %), predavanj (44,7 %) ali pa so pripravili delavnice (37,3 %).

Graf 6: Najpogostejše metode dela v šolskem letu 2016/2017. Ob prikazanih so poročevalci izpostavili še likovne izdelke, branje, prispevke na šolskem radiju, meditacijo, jogo in druge tehnike sproščanja, igro vlog, igro razlik in podobnosti, igro skupinske identitete in pripadnosti, pisanje sporočil ali pisem in opazovanje vedenja v prometu.

Tabela 3: Najpogostejše vsebine po posameznih metodah dela v šolskem letu 2016/2017

Rang	Praktično delo	Razgovor	Predavanja	Delavnice
1	Telesna dejavnost	Duševno zdravje	Duševno zdravje	Duševno zdravje
2	Duševno zdravje	Zdrava prehrana	Zdrava prehrana	Zdrav način življenja
3	Zdrava prehrana	Zdrav način življenja	Zdrav način življenja	Zdrava prehrana
4	Ekologija	Telesna dejavnost	Telesna dejavnost	Medgeneracijsko sodelovanje
5	Zdrav način življenja	Ekologija	Varnost in preprečevanje poškodb	Telesna dejavnost

1.6 Rdeča nit

Rdeča nit je bila v šolskem letu 2016/2017 že tretje leto zapored posvečena **duševnemu zdravju, prehrani in gibanju** in jo je v med svoje naloge vključilo 301 od 325 (oziroma 92,6 %) Zdravih šol, ki so izpolnile obrazec za načrtovanje svojega dela. To pomeni, da je izvedbo vsaj ene naloge na temo rdeče niti načrtovalo približno 6 % manj šol kot leto pred tem, ko je različne dejavnosti na temo rdeče niti načrtovalo 260 (oziroma 98 %) od 265 Zdravih šol. Če so v šolskem letu 2015/2016 Zdrave šole po razpoložljivih podatkih na temo rdeče niti načrtovale 1262 (oziroma 51,7 % od vseh nalog, so jih v šolskem letu 2016/2017 1253 (oziroma 63,6 %) kar predstavlja več kot tri petine vseh letnih nalog. Največ oziroma kar 383 (30,6 %) nalog načrtovanih v okviru rdeče niti, spada na področje duševnega zdravja. Dodatna spodbuda za obravnavo tem s področja duševnega zdravja v šolah je bilo zagotovo zelo sistematično izobraževanje s področja treh izdelanih programov, ki smo jih že v šolskem letu 2014/2015 brezplačno ponudili šolam na regijskih izobraževalnih srečanjih in usmeritve za implementacijo teh programov v konkretno šolsko okolje, v šolskih letu 2015/2016 in 2016/2017 pa z izvajanjem teh programov nadaljevali.

Podatke v zvezi z rdečo nitjo navajamo le okvirno, saj dopuščamo možnost, da so bile naloge v okviru rdeče niti zaradi kompleksnosti tematike po različnih šolah in regijah zabeležene različno, glede na subjektivno presojo poročevalcev. Iz njih bi sicer lahko sklepali na različno močno obravnavo rdeče niti po posameznih regijah, vendar je pri tem potrebno upoštevati, da so regije po številu Zdravih šol vključenih v mrežo, zelo neenako zastopane.

Med nalogami načrtovanimi v okviru rdeče niti pod naslovom *Duševno zdravje* sledijo še ostala področja: telesna dejavnost (15,8 %), zdrava prehrana (14,4 %), zdrav način življenja sploh (10,3 %), medgeneracijsko sodelovanje (4,9 %), pristočasne dejavnosti (4,2 %), ekologija (3,8 %) in družbeno koristno delo (3,1 %). Pri rdeči niti gre verjetno za celostno zastavljene tradicionalne in dobro uveljavljene projekte, ki pogosto združujejo več področij, tudi če je

katero izmed njih bolj izstopajoče, kar pojasnjuje močno zastopanost dejavnosti na temo zdravega življenjskega sloga v povezavi z rdečo nitjo. K nadaljevanju in nadgrajevanju vsebin rdeče niti v šolskem letu 2016/2017 bi morda lahko prišteli še (nekatero) nalogo s področja preprečevanja zasvojenosti (2,7 %) in naloge namenjene preprečevanju nasilja in trpinčenja (1,9 %).

Poglabljeno delo na področju duševnega zdravja, je vključevalo zanimive naloge, kot so: Drugačni, pa vendar enaki, Spoznajte našo šolo s predstavitevijo njenih socialnih ciljev, razmišljanje o Pomembnih vrednotah, izdelavo veselih žogic, spoznavanje Drugačnosti skozi pravljice in pesmice, Ustvarjanje in ohranjanje čuječnost v razredu, Povejmo drug drugemu za učenje izražanja lepih misli, se igrali Skrite prijatelje, merili anksioznost pri petošolcih, krepili samozavest, razumeli notranje zavedanje na Pogovorjevalnici, Ustvarjali z glino, prepoznavali znake nasilja in izboljševali komunikacijo na delavnicah Nenasilje, živeli vrednote, spoznavali svoje pozitivne lastnosti in interese, na delavnicah Primi šolo za roge, po ogledu filma Najin svet obiskali sklop delavnic Naš svet, obiskovali preventivne delavnice Izštekani, medsebojno druženje na Mesečnem vrtiljaku s predstavitevijo dosežkov in rojstnodnevnimi čestitkami, Doživljajska pedagogika z razrednimi urami in taborom v naravi, učitelji so izvajali individualne pogovorne ure z učenci, učenci so izdelovali Unicefove punčke, obiskovali Tačke pomagačke, oblikovali reflektivne medvrstniške skupine in skupine za samopomoč staršev, priredili Starševske večere, ki jih je vodila šolske svetovalna delavka in predavanja o vzgoji mladostnikov, učitelji pa so odšli na enodnevno ekskurzijo, kjer so se družili in sproščali.

1.7 Celostna šolska politika zdravja v šolskem okolju in delovanje šolskega tima

Vodje timov Zdravih šol smo vprašali, ali imajo oblikovano celostno šolsko politiko zdravja v šolskem okolju in kako aktiven je tim Zdrave šole v njihovi šoli. V šolskem letu 2016/2017 je 69,2 % vseh poročalo, da imajo celostno šolsko politiko zdravja vključeno v vzgojni in letni delovni načrt, 4,5 % pa da ima njihova šola celostno šolsko politiko zdravja kot samostojen dokument. 22,4 % jih je povedalo, da tak dokument še razvijajo in 1,3 % da na tem področju niso še nič storili. Vodje timov z dveh šol od 309, kolikor jih je tokrat v evalvaciji poročalo, na to vprašanje ni odgovorilo.

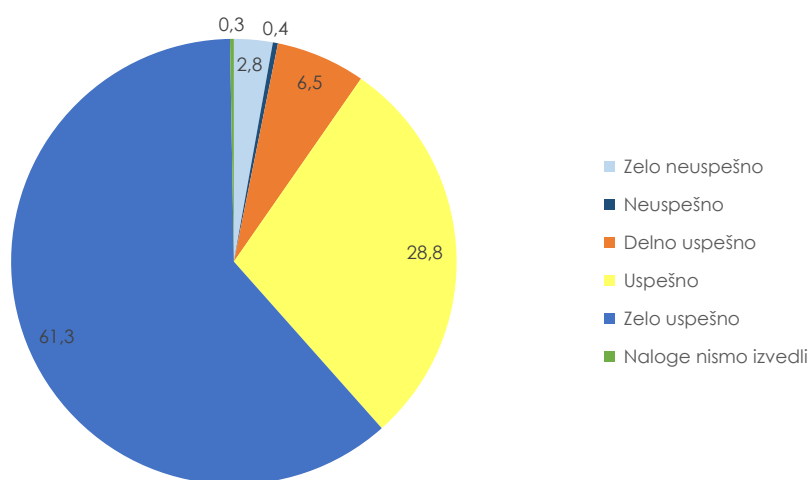
V zvezi s tem, kako aktivno na njihovi šoli deluje tim Zdrave šole, je več kot tretjina poročevalcev (36,2 %) odgovorila, da so pri njih dejavni le notranji člani tima Zdrave šole, ena tretjina (33 %) da je dejaven vodja šolskega tima in nekaj sodelavcev, manj kot ena tretjina (29,2 %), da so dejavni vsi predstavniki tima Zdrave šole, vključno z zunanjimi in 1,0 %, da pri njih tim

Zdrave šole ni aktiven. Poročevalca z dveh šol na to vprašanje nista odgovorila.

Podatki kažejo, da se manj kot ena tretjina (29,2 %) aktivnih timov sestaja dvakrat letno, več kot ena četrtnina (27,6 %) timov Zdravih šol je takih, ki se sestanejo trikrat letno ali še pogosteje in 8,7 % timov Zdravih šol se srečuje enkrat letno. Kar 24,6 % od vseh 312 šol na to vprašanje ni odgovorilo.

2. Evalvacija

2.1 Ocena uspešnosti nalog nastalih v šolah

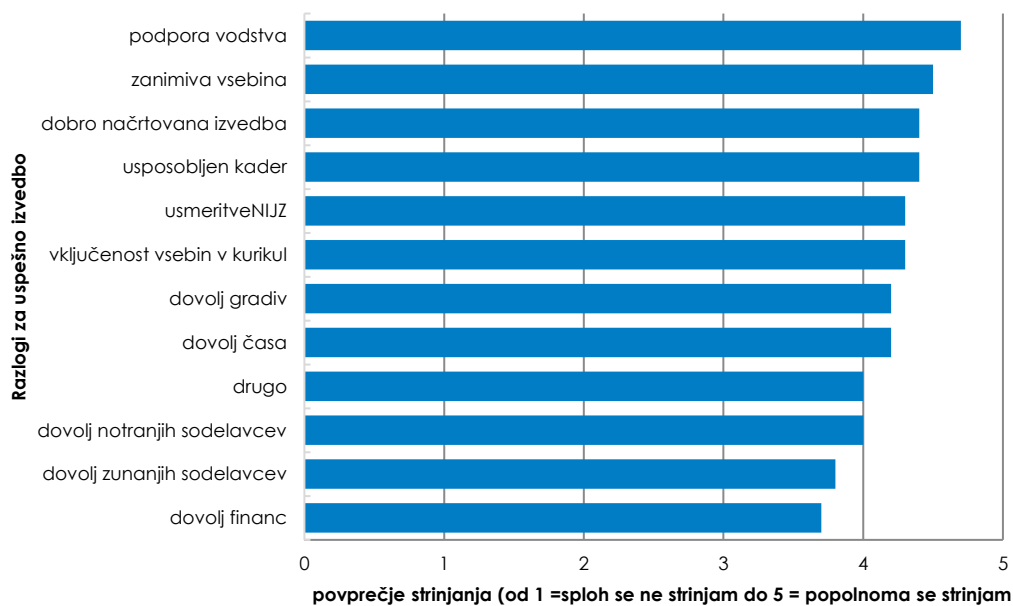

Graf 7: Ocena uspešnosti nalog v šolskem letu 2016/2017

Ocena uspešnosti izvedenih nalog temelji na kriterijih, ki si jih šolski tim zastavi za vsako nalogo posebej. V šolskem letu 2016/2017 so poročevalci posebej ocenjevali svoje lastne programe, ki so bili zasnovani in izvedeni v njihovih šolah. Ločeno od tega nas je zanimala tudi ocena implementacije treh NIJZ programov iz področja duševnega zdravja ter drugih vsebin, ki so bile predstavljene na regijskih srečanjih.

V evalvaciji je 309 vodij šolskih timov poročalo o izvedbi 2204 svojih lastnih nalog. Večinoma so njihovo izvedbo ocenili kot zelo uspešno (61,3 %) ali uspešno (28,8 %), delno uspešno izvedenih je bilo med njihovimi lastnimi nalogami 6,5 %. Povprečna ocena vseh njihovih nalog skupaj znaša 4,6. Kot je razvidno iz spodnjega grafa, se je večina poročevalcev glede glavnih razlogov za uspešno izvedbo strinjala ali popolnoma strinjala, da je to dobra podpora vodstva (97,1 %), zanimiva vsebina (97,7 %), dobro načrtovana izvedba (96,8 %) in usposobljen kader (96,5 %). Prav tako so kot pomembna razloga za uspešnost nalog poročevalci izpostavili dovolj veliko število notranjih (80,5 %) in zunanjih sodelavcev (71,5 %) ter zagotovitev primerno velikih finančnih sredstev (63,6 %). 11 poročevalcev je navedlo še druge

razloge: zadovoljstvo dijakov, entuziazem posameznega učitelja, povezano delovanje šolskega tima in vloga njegovega vodje pri tem, dobra predstavitev na regijskem in nacionalnem nivoju s praktičnimi vsebinami.

Graf 8: Glavni razlogi za uspešno izvedbo nalog v šolskem letu 2016/2017

Za 68 nalog (3,2 %) so njihovi ocenjevalci presodili, da so bile izvedene neuspešno ali zelo neuspešno. Pri nekaterih med njimi so kot razlog za neuspešno izvedbo navedli nezanimanje učencev, slab odziv šolskih delavcev ali zunanjih deležnikov, majhno udeležbo staršev ali potrebo po določenih izboljšavah, preveč zahtevni nerealni načrti, pomanjkanje ur namenjenih določeni aktivnosti.

2.2. Kako z nalogami nastalimi v šolah naprej?

Za 22,7 % ocenjenih programov, projektov in akcij iz šolskega leta 2016/2017, ki so nastali na šolah, je znano, da se bodo nadaljevali ali ponovili brez sprememb 47,0 % jih bodo na šolah ob ponovni izvedbi nekoliko spremenili ali dopolnili, 8,1 % nalog se je zaključilo in se ne bodo ponovile, 6,6 % nalog je načrtovano zaključenih in jih bodo na šolah izvedli ponovno brez sprememb, 14,8 % načrtovano zaključenih nalog pa bodo na šolah izvedli s spremembami, 0,5 % nalog je bilo predčasno opuščeni, a jih bodo izvedli ponovno, 0,3 % nalog pa je bilo predčasno opuščeni, in jih ne bodo izvedli ponovno.

2.3. NIJZ programi ter vsebine z regijskih srečanj

V šolskem letu 2016/2017 so vodje šolskih timov poročale tudi o implementaciji sedmih NIJZ programov po šolah. Pri tem so velika odstopanja v poročanju o načrtovanih in evalviranih nalogah, NIJZ programi pa se, kljub izrecnemu predhodnemu navodilu poročevalcem, naj jih navajajo le enkrat in ločeno od ostalih dejavnosti, v evalvaciji nemalokrat ponovijo tudi pri dejavnostih, ki so jih zasnovale šole same in v tem primeru so bili navadno izločeni iz baze podatkov. Zabeleženih je bilo 199 izvedb programa [Izboljšanje duševnega zdravja](#), 138 izvedb programa [To sem jaz](#), 110 izvedb programa [Ko učenca strese stres](#). Med NIJZ programi so poročevalci dodatno navajali še programa Varno s soncem in Otroci za varnost v prometu.

Poleg 447 izvedb prenosa omenjenih treh programov pa so zabeležili tudi 683 izvedb z vsebinami z regijskih srečanj za predstavnike Zdravih šol iz priročnika [Zdravje skozi umetnost \(1\)](#): 247 na temo [Zdrava prehrana](#), 229 na temo [Več gibanja](#), 118 na temo [Zdrava spolnost](#) in 89 na temo [Motnje hranjenja](#). Priročnik strokovnjakinj za področje duševnega zdravja z NIJZ predstavlja smernice za pogovore o izbranih zdravstvenih temah in ga je možno uporabiti samostojno ali skupaj z izborom umetniških del, ki jih prinaša priročnik [Skozi umetnost o zdravju \(2\)](#) in so ga pripravili na Ministrstvu za kulturo in Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport.

Skupaj naj bi torej v šolskem letu 2016/2017 bilo 1141 izvedb treh NIJZ programov s področja duševnega zdravja in štirih vsebinskih področij z regijskih srečanj oziroma v povprečju ena izvedena naloga izmed treh NIJZ programov in dve izvedeni nalogi s štirih vsebinskih področij na šolo. Pri tem so zajeli s programom [Izboljšanje duševnega zdravja 48101 učencev](#) (več kot pol od skupno 74021 vpisanih ob pričetku šolskega leta 2016/2017), [5016 učiteljev](#) in [18453 staršev](#), s programom [To sem jaz 20203 učencev](#) in [dijakov](#), [1968 učiteljev](#) in [6764 staršev](#), s programom [Ko učenca strese stres 16210 učencev](#) in [dijakov](#), [1837 učiteljev](#) in [5439 staršev](#). Z ostalimi vsebinami in usmeritvami z regijskih srečanj je prenos [Motenj hranjenja dosegel 9445 učencev](#) in [dijakov](#), [1215 učiteljev](#) in [4041 staršev](#), [Zdrava spolnost 9096 učencev](#), [851 učiteljev](#) in [3125 staršev](#), [Več gibanja 71582 učencev](#) in [dijakov](#), [7025 učiteljev](#) in [26719 staršev](#) ter [Zdrava prehrana 81548 učencev](#) in [dijakov](#), [8427 učiteljev](#) in [32297 staršev](#).

Bolj podroben pregled izvedbe treh programov NIJZ in drugih vsebin predstavljenih na regijski srečanjih Zdravih šol je prikazan v spodnjih tabelah.

Število izvedb NIJZ programov ali predstavljenih vsebinskih področij

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SKUPAJ
Izboljšanje duševnega zdravja	36	6	14	11	40	40	20	24	8	199
To sem jaz	26	7	6	6	27	26	16	17	7	138
Ko učenca stresa stres	13	7	4	5	22	24	15	15	5	110
Motnje hranjenja	15	4	5	6	16	24	8	9	2	89
Zdrava spolnost	16	4	8	5	27	34	13	9	2	118
Več gibanja	31	10	15	17	56	49	21	20	10	229
Zdrava prehrana	35	10	19	15	55	54	24	26	9	24
Drugo	1	1	1	3	2	2	-	1	-	11

Število učencev zajetih v posameznem NIJZ programu ali predstavljenem vsebinskem področju

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SKUPAJ
Izboljšanje duševnega zdravja	10952	1099	2049	3535	10748	9418	2783	6316	1201	48101
To sem jaz	3098	522	299	1473	4786	4283	1857	3345	540	20203
Ko učenca stresa stres	2392	884	205	1043	2887	3606	2406	2344	443	16210
Motnje hranjenja	1821	557	169	385	1594	2937	603	1296	83	9445
Zdrava spolnost	1621	132	346	530	1965	2681	637	1081	103	9096
Več gibanja	10670	2294	4100	7484	18342	15576	5200	5755	2161	71582
Zdrava prehrana	14550	2309	4260	6835	20982	16776	6366	7462	2008	81548
Drugo	590	53	-	909	421	684	-	268	-	2925

Število učiteljev zajetih v posameznem NIJZ programu ali predstavljenem vsebinskem področju

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SKUPAJ
Izboljšanje duševnega zdravja	1010	97	305	449	975	1083	328	610	159	5016
To sem jaz	234	29	35	217	344	476	151	433	49	1968
Ko učenca stresa stres	238	80	23	141	329	460	208	330	28	1837
Motnje hranjenja	221	39	30	38	115	485	94	188	5	1215
Zdrava spolnost	106	13	35	69	136	323	76	85	8	851
Več gibanja	1030	215	435	750	1700	1573	592	527	203	7025
Zdrava prehrana	1355	259	441	925	1972	1823	721	724	207	8427
Drugo	50	4	-	90	37	75	-	31	-	287

Število staršev zajetih v posameznem NIJZ programu ali predstavljenem vsebinskem področju

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SKUPAJ
Izboljšanje duševnega zdravja	4001	844	1540	1094	4700	3556	1196	1262	260	18453
To sem jaz	1096	356	171	240	2146	1561	685	486	23	6764
Ko učenca stresa stres	913	650	67	-	1176	1278	931	424	-	5439
Motnje hranjenja	470	350	144	30	495	1871	298	330	53	4041
Zdrava spolnost	405	1	157	78	759	1205	222	298	-	3125
Več gibanja	4656	2347	1412	2185	5494	6062	2492	1746	325	26719
Zdrava prehrana	5190	2320	1737	1885	7905	6700	2648	3028	884	32297
Drugo	1000	53	-	-	41	418	-	119	-	1631

Ocena uspešnosti izvedenih NIJZ programov in predstavljenih vsebin

Več kot polovica (52 %) vseh izvedb v okviru treh NIJZ programov je bilo ocenjenih s 4, več kot tretjina (38 %) s 5 in 10% s 3. Izvedbe na regijskih srečanjih predstavljenih tem so v 66 % prejele oceno 5, 29 % oceno 4 in 5 % oceno 3.

Najvišjo povprečno oceno, in sicer 4,6, je med prenesenimi NIJZ programi, vsebinami in usmeritvami z regijskih srečanj prejela vsebina Več gibanja, sledita ji Zdrava spolnost in Zdrava prehrana s 4,5, za program Izboljšanje duševnega zdravja in usmeritve glede Motenj hranjenja je povprečna ocena znašala 4,3, za programa To sem jaz in Ko učenca stresa stres pa 4,2. Vse izvedbe NIJZ programov ter vsebine predstavljene na regijskih srečanjih skupaj so prejele povprečno oceno 4,4. Največji delež izvedb (65,5 %) z oceno zelo uspešno je prejela vsebina Več gibanja, najmanj (36,8 %) pa program Ko učenca stresa stres.

Kako z NIJZ programi in predstavljenimi vsebinami naprej?

V prihodnjem šolskem letu se bo v šolah nadaljevalo 67,3 % izvedb programa Izboljšanje duševnega zdravja z določenimi dopolnitvami, 16,1 % pa brez sprememb, 7,5 % izvedb je bilo načrtovano zaključenih in se program v naslednjem šolskem letu ne bo več ponovil, 6 % načrtovano zaključenih izvedb tega programa se bo v naslednjem šolskem letu ponovilo s spremembami, 2,5 % pa brez sprememb.

Med vsemi izvedbami programa To sem jaz v šolah je 62,5 % takih, ki se bodo v naslednjem šolskem letu nadaljevale z določenimi dopolnitvami, 20,6 % pa brez vseh sprememb, 7,4 % izvedb programa je bila načrtovano zaključenih in se bodo v naslednjem šolskem letu ponovile v dopolnjeni različici, 5,9 %

nespremenjeni obliki 2,9 % načrtovano zaključenih izvedb pa se v naslednjem šolskem letu ne bo ponovilo.

Pri programu Ko učenca stresa stres so poročevalci v šolah zabeležili 65,4 % izvedb, ki se bodo z določenimi spremembami nadaljevale v naslednjem šolskem letu in 15 %, ki se bodo nadaljevale brez sprememb, 6,5 % načrtovano zaključenih izvedb se v naslednjem šolskem letu ne bo več ponovila, 5,6 % se jih bodo ob ponovitvi dopolnili 3,7 % ne.

Glede prenosa regijskih predstavitev na temo Motnje hranjenja so poročevalci v šolah zabeležili 51,7 % izvedb, ki se bodo nadaljevale v naslednjem šolskem letu z dopolnitvami, 21,3 % pa brez dopolnitev, 11,2 % načrtovano zaključenih izvedb s to vsebino se v naslednjem šolskem letu ne bo več ponovilo, 7,9 % se jih bo ponovilo v dopoljnjeni obliki in 4,5 % brez sprememb, 3,4 prenesenih izvedb na temo Motnje hranjenja 3,4 % pa je bila predčasno opuščena, a se bo naslednjem šolskem letu ponovile.

Pri vsebini Zdrava spolnost se bo 44,8 % izvedb nadaljevalo v naslednjem šolskem letu z dopolnitvami, 32,8 % pa v nespremenjeni obliki, 9,5 % izvedb na to temo je bilo načrtovano zaključenih, vendar se bodo v naslednjem šolskem letu ponovile v dopoljnjeni različici, 8,6 % pa v nespremenjeni obliki, 2,6 % vseh izvedb na temo zdrave spolnosti je bilo načrtovano zaključenih in se ne bodo ponovile.

Od vseh nalog namenjenih spodbujanju gibanja se jih bo 67,5 % nadaljevalo v nekoliko spremenjeni obliki, 21,6 % pa brez sprememb, 9,5 % aktivnosti pod skupnim naslovom Več gibanja je bilo načrtovano zaključenih, 2 načrtovano zaključeni izvedbi se bosta ponovili brez sprememb, 1 pa z dopolnitvami.

Od vseh izvedb pod skupnim naslovom Zdrava prehrana je 71,6 % takih, ki se bodo dopolnjene nadaljevale v prihodnjem šolskem letu, 16,8 % pa se jih bo nadaljevalo brez sprememb, 7,6 % aktivnosti namenjenih spodbujanju zdrave prehrane je načrtovano zaključenih in bodo v naslednjem šolskem letu ponovile z dopolnitvami, 2,8 % pa brez sprememb,

Od 1141 izvedb vseh 3 NIJZ programov in dejavnosti s 4 vsebinskih področij, je bilo 8 takih izvedb, ki so jih na šolah nenačrtovano opustili, a jih bodo v naslednjem šolskem letu ponovili (1 izvedba programov Izboljšanje duševnega zdravja in To sem jaz in 2 izvedbi programa Ko učenca stresa stres, po 1 izvedba vsebin s področja Motenj hranjenja in Zdrava spolnost), in 3 predčasno opuščene izvedbe programa Ko učenca stresa stres.

POMEMBNI DOGODKI V ŠOLSLEM LETU 2016/2017 IN PREGLED DEJAVNOSTI PO REGIJAH

Pripravila Mojca Bevc

Kratek pregled dogajanja v Slovenski mreži zdravih šol v šolskem letu 2016/2017

Tudi v šolskem letu 2016/2017 smo nadgradili poenoten program Zdravih šol za vse regije z dodatnimi vsebinami zdravega življenjskega sloga, s poudarkom na duševnem zdravju, prehrani in gibanju. Pri tem nam je veliko strokovno podlago predstavljal priročnik Zdravje skozi umetnost (1), saj so nam poglavja o duševnem zdravju, prehrani, gibanju, motnjah hranjenja, zdravi spolnosti predstavljala osnovo za pogovore o tem, kako bi te vsebine učitelji najbolje približali učencem – tudi skozi umetniška dela in v okviru rednega pouka. S številnimi konkretnimi usmeritvami je priročnik dobro izhodišče za pogovor z mladimi. Prav tako smo v šolskem letu 2016/2017 za predstavnike novo vključenih šol pripravili izobraževanja v obliki delavnic, na katerih so se seznanili s iz temeljnimi gradivi promocije zdravja v šolskem okolju (3) – spletnim priročnikom Evropske mreže Zdravih šol Pet korakov do šole, ki promovira zdravje (4) in Šolskimi akcijskimi smernicami in (5) Kriteriji zdravih šol (6).

Na področju duševnega zdravja smo šole spodbujali k implementaciji vseh treh programov, ki so jih že v preteklih letih spoznale oz. obnovile na brezplačnih regijskih izobraževalnih srečanjih: Izboljševanje duševnega zdravja (7), To sem jaz! (8) In Ko učenca/učitelja stresa stres (9). Šole naj bi implementirale enega ali več od teh programov, lahko le določene vsebine, ali pa naj bi izvajale svoje programe s področja duševnega zdravja in s tem prispevale k osvajanju veščin komunikacije ter izboljšanju medsebojnih odnosov na šolah.

Pri prehrani smo se osredotočili na temeljne usmeritve zdrave prehrane v šolskem okolju, na metode dela, s katerimi želimo približati to vsebino učiteljem in učencem ter ponudili vrsto primerov dobrih praks (Shemo šolskega sadja, učno uro Semafor, projekt Kuhnapato!, projekt Voda zmaga, spletno stran z modelnimi urami s področja prehrane in gibanja Zdravjevsoli.si, idr.).

V okviru spodbujanja gibanja smo šolam predstavili smernice za obravnavo telesne dejavnosti in jih spodbudili za prepletanje gibalnih dejavnosti skozi pouk ter skupaj z njimi razmišljali, kako motivirati učence za gibanje. Posebno pozornost smo namenili skrbi za zdravo hrbtenico s konkretnimi napotki in vajami ter teži šolske torbe. Tudi na področju gibanja smo šolam ponudili vrsto primerov dobrih praks (predstavitev projekta Uživajmo v zdravju, Gozdna

učilnica - poučevanje zunaj učilnice, Fit odmor, Bicivlak in Pešbus (ki ga izvaja Inštitut za politike prostora), Ideje iz priročnika igranje za znanje, idr.). Za konkretne praktične usmeritve glede izvedbe minute za zdravje in rekreativnega odmora smo šolam priporočali priročnika iz programa Uživajmo v zdravju (10, 11).

Kot vsako leto, smo tudi v tem šolskem letu izvedli po tri brezplačna izobraževalna srečanja za Zdrave šole v vsaki regiji, ki so jih prizadevno organizirali naši regijski koordinatorji Zdravih šol, skupaj še z notranjimi sodelavci-strokovnjaki NIJZ ter zunanjimi strokovnjaki. Ker je v pripravo izobraževalnih srečanj vloženega res veliko truda celotne ekipe – na nacionalni in regijski ravni – si zelo želimo, da bi to znanje udeleženci v čim večji meri prenesli v svojo šolsko prakso – sodelavcem v pedagoških kolektivih, učencem in njihovim staršem.

Čez vse leto pa preko naših regijskih koordinatorjev Zdravih šol redno obveščamo o aktualnih informacijah, novostih, gradivih, dogodkih s področja zdravja in nasploh šolam nudimo podporo pri udejanjanju promocije zdravja v njihovem okolju. Da bi vsakoletno poročanje bilo čim bolj enostavno in da bi pridobili čim boljši vpogled v dogajanje v šolah in njihovih okoljih, smo za šolsko leto 2017/2018 v en spletni obrazec združili načrtovanje in evalvacijo.

REGIJE V ŠTEVILKAH (deleži v %)

Vsebine

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SLO
Zobozdravstvena vzgoja	1,0	–	–	1,5	0,2	2,6	–	1,3	1,9	1,3
Zdrava prehrana	10,8	11,0	10,4	15,2	12,1	18,2	18,4	14,3	9,4	14,2
Ekologija	5,9	21,7	4,5	8,3	9,0	8,2	7,7	10,4	9,4	8,8
Spolna vzgoja	1,0	–	–	–	1,8	2,6	1,7	0,9	–	1,5
Duševno zdravje	26,1	10,1	13,4	21,1	19,1	22,4	25,2	22,6	22,6	21,3
Telesna dejavnost	14,3	14,5	13,4	22,0	15,8	9,2	12,0	14,3	9,4	13,9
Obeležitev svetovnih dni	5,9	1,4	11,9	0,8	2,7	3,2	2,1	3,0	7,5	3,4
Prosti čas je	3,4	4,3	6,0	3,0	4,5	5,8	2,6	5,2	3,8	4,4
Varnost in preprečevanje poškodb	4,9	2,9	6,0	3,8	5,0	3,4	3,0	3,0	1,9	4,0
Zasvojenosti	1,5	5,8	6,0	0,8	3,8	1,8	4,3	3,0	1,9	3,0
Preprečevanje nalezljivih bolezni	–	–	–	–	0,5	0,8	0,4	0,4	–	0,4
Izboljšanje delovnega okolja	1,0	1,4	–	0,8	1,8	0,5	0,4	0,9	3,8	1,1
Nasilje, trpinčenje	2,0	2,9	3,0	0,8	2,3	1,8	0,4	0,9	1,9	1,7
Šolski red, delovne navade	0,5	–	–	1,5	1,2	0,5	1,3	0,4	1,9	0,9
Prostovoljno delo	3,9	5,8	4,5	2,3	4,8	5,8	1,7	6,1	3,8	4,5
Medgeneracijsko sodelovan	5,9	7,2	4,5	8,3	5,0	4,2	6,8	2,6	7,5	5,2
Zdrav način življenja	10,3	10,1	16,4	9,8	9,8	8,2	9,0	10,4	11,3	9,8
Drugo	1,5	–	–	–	0,8	0,5	0,4	–	1,9	0,6

Ciljne populacije

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SLO
Učenci	94,1	92,8	94,0	88,6	93,7	96,6	94,0	92,6	90,6	93,3
Učitelji	53,2	31,9	55,2	42,2	33,7	43,3	38,0	43,9	50,9	41,3
Starši	32,5	31,9	38,8	28,0	22,2	26,1	32,9	33,5	39,6	28,4
Lokalna skupnost	13,8	8,7	17,9	12,1	13,1	11,3	16,7	13,5	15,1	13,3
Vsi delavci šole	31,5	15,9	26,9	18,2	18,9	21,9	24,8	25,2	20,8	22,4
Mediji	7,4	4,3	9,0	1,5	2,8	2,9	8,5	4,3	3,8	4,4
Drugo	3,0	2,9	1,5	5,3	2,0	3,7	3,8	3,0	–	2,9

Rdeča nit po vsebinah

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SLO
Zobozdravstvena vzgoja	0,8	–	–	1,1	–	0,5	–	0,7	2,7	0,4
Zdrava prehrana	10,2	16,0	10,3	19,3	10,8	21,7	19,6	11,8	5,4	14,4
Ekologija	–	16,0	–	2,3	5,0	4,1	2,0	1,3	8,1	3,8
Spolna vzgoja	0,8	–	–	–	1,3	1,4	–	0,7	–	0,8
Duševno zdravje	41,5	14,0	20,5	18,2	26,9	33,5	39,2	34,0	32,4	30,6
Telesna aktivnost	14,4	20,0	15,4	25,0	17,1	10,9	13,5	19,0	5,4	15,8
Obeležitev svetovnih dni	5,1	2,0	12,8	–	2,0	1,4	2,0	3,3	5,4	2,6
Prosti čas	2,5	2,0	10,3	3,4	5,3	5,0	2,0	3,9	2,7	4,2
Varnost in preprečevanje poškodb	–	–	–	3,4	1,8	2,3	1,4	2,0	–	1,6
Zasvojenosti	0,8	6,0	5,1	–	4,3	0,9	2,0	3,3	–	2,7
Preprečevanje nalezljivih bolezni	–	–	–	–	0,5	–	–	–	2,7	0,2
Izboljšanje delovnega okolja	0,8	–	–	–	1,5	–	–	1,3	–	0,7
Nasilje, trpinčenje	3,4	4,0	–	–	3,3	0,9	–	1,3	2,7	1,9
Šolski red, delovne navade	0,8	–	–	1,1	–	0,5	1,4	–	–	0,6
Prostovoljno delo	1,7	8,0	–	2,3	4,0	3,2	0,7	3,3	5,4	3,1
Medgeneracijsko sodelovanje	4,2	4,0	2,6	11,4	4,5	3,6	6,1	2,6	10,8	4,9
Zdrav način življenja	11,0	8,0	20,5	12,5	9,3	9,0	9,5	11,8	13,5	10,3
Drugo	1,7	–	2,6	–	1,8	1,4	–	–	2,7	1,1

Izvajalci

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SLO
Učitelji	77,8	71,0	61,2	78,0	83,9	77,8	79,1	85,7	86,8	80,2
Učenci	45,8	53,6	32,8	44,7	36,3	39,1	37,6	40,9	54,7	40,7
Svetovalna služba	25,6	7,2	22,4	18,2	20,2	28,8	29,5	22,2	35,8	23,7
Zdravstveni delavci	7,9	2,9	16,4	5,3	4,0	6,9	9,4	10,0	15,1	7,1
Zunanji sodelavci	36,9	23,2	43,3	28,8	31,7	42,5	30,3	30,0	28,3	33,8
Starši	10,8	8,7	9,0	12,1	7,6	13,5	12,0	11,7	15,1	10,7
Tim Zdrave šole	35,0	31,9	35,8	37,9	25,2	32,5	31,2	33,5	37,7	31,1
Tehniško osebje	12,3	5,8	7,5	7,9	9,1	11,6	12,8	11,3	7,5	10,3
Drugo	2,0	1,4	4,5	4,5	5,3	4,2	3,8	0,9	1,9	3,8

Metode dela

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SLO
Predavanje	46,3	34,8	46,3	37,1	45,9	48,5	45,7	39,6	45,3	44,7
Razgovor	48,3	44,9	41,8	39,4	47,4	56,7	58,1	52,6	66,0	50,7
Okrogla miza	6,9	2,9	10,4	3,8	4,5	7,1	1,7	5,7	3,8	5,1
Demonstracija	23,6	18,8	28,4	23,5	27,2	30,6	21,4	27,4	15,1	26,0
Ogled	5,4	2,9	3,0	6,1	7,6	9,2	7,7	5,2	13,2	7,2
Razstava	24,1	18,8	28,4	18,9	19,2	22,4	23,5	23,0	17,0	21,5
Delavnica	36,0	30,4	37,3	26,5	38,1	41,2	37,6	37,4	37,7	37,3
Projekt	14,3	11,6	16,4	12,1	12,6	20,1	16,2	20,4	20,8	15,8
Seminar	2,5	–	6,0	4,5	2,5	3,2	1,7	2,6	5,7	2,8
Praktično delo	44,3	53,6	38,8	68,9	56,6	44,1	51,7	55,2	66,0	52,5
Raziskovalna naloga	2,0	5,8	6,0	5,3	3,3	3,4	0,9	4,3	3,8	3,4
Pregled	8,9	8,7	14,9	8,3	10,4	11,1	11,1	10,0	13,2	10,5
Roditeljski sestanek	7,9	4,3	10,4	6,8	5,0	5,8	7,7	13,0	7,5	7,1
Razredna ura	28,6	13,0	26,9	25,0	17,6	25,1	26,9	37,8	34,0	24,7
Širitev idej	13,8	7,2	11,9	12,1	14,4	9,5	12,8	13,9	17,0	12,7
Drugo	4,4	7,2	4,5	0,8	9,8	9,0	6,8	7,0	3,8	7,4

Celostna šolska politika zdravja

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SLO
Samostojen dokument	2,3	7,7	4,5	5,6	7,5	1,8	7,1	2,6	–	4,5
V vzgojnem in letnem delovnem načrtu	65,1	61,5	68,2	50,0	62,5	82,5	82,1	73,7	72,7	69,7
V razvoju	30,2	23,1	22,7	38,9	27,5	14,0	7,1	21,1	18,2	22,6
Še nič narejenega	2,3	–	4,5	5,6	1,3	–	–	2,6	9,1	1,9
Drugo	–	7,7	–	–	1,3	1,8	3,6	–	–	1,3

Aktiven šolski tim

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SLO
Širši tim	37,2	7,7	22,7	27,8	23,8	29,8	42,9	28,9	45,5	29,4
Ožji tim	32,6	46,2	31,8	33,3	43,8	33,3	28,6	31,6	54,5	36,5
Vodja in nekaj sodelavcev	30,2	38,5	40,9	33,3	32,5	36,8	28,6	39,5	–	33,2
Ne	–	7,7	4,5	5,6	–	–	–	–	–	1,0

Sestajanje šolskega tima

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SLO
1x letno	6,7	–	8,3	18,2	16,7	13,9	20,0	17,4	–	13,2
2x letno	53,3	71,4	41,7	36,4	40,7	47,2	50,0	26,1	54,5	44,6
3x letno ali več	40,0	28,6	50,0	45,5	42,6	38,9	30,0	56,5	45,5	42,2

Trajanje naloge

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SLO
1 - 3 dni	30,0	17,4	32,8	18,9	25,2	33,2	32,9	18,7	34,0	27,2
Tedenske akcije	5,4	8,7	4,5	11,4	7,3	5,8	5,1	10,0	3,8	7,0
1 - 3 mesece	10,3	5,8	4,5	5,3	6,1	5,8	6,4	2,6	3,8	5,9
Pol leta	3,9	2,9	1,5	4,5	4,1	4,2	1,7	5,2	1,9	3,8
Celo leto	50,2	65,2	56,7	59,8	57,2	50,9	53,8	63,5	56,6	56,0

Uspešnost izvedbe nalog nastalih v šolah

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SLO
Zelo uspešno	68,1	53,8	66,0	56,0	65,6	62,7	52,9	48,8	77,4	61,3
Uspešno	24,6	36,3	25,0	33,7	23,8	26,6	37,3	38,8	22,6	28,8
Delno uspešno	3,5	9,9	7,0	9,6	6,4	6,5	7,4	6,9	–	6,5
Neuspešno	0,4	–	–	–	0,2	1,0	0,5	0,4	–	0,4
Zelo neuspešno	3,5	–	2,0	0,0	3,7	2,9	1,0	5,0	–	2,8
Naloge nismo izvedli	–	–	–	0,6	0,3	0,3	1,0	–	–	0,3

Kako naprej z nalogami nastalimi v šolah

	CE	NG	KP	KR	LJ	MB	MS	NM	R	SLO
Nadaljevanje brez sprememb	18,5	13,3	14,7	26,5	28,5	20,8	20,9	21,1	21,4	22,7
Nadaljevanje s spremembami	54,4	76,7	52,0	49,4	38,4	43,8	57,3	45,6	37,5	47,0
Zaključek brez ponovitve	9,7	4,4	15,7	5,4	7,8	7,7	6,8	8,4	12,5	8,1
Zaključek z nespremenjeno ponovitvijo	5,0	1,1	2,9	9,0	7,2	6,1	6,8	9,2	5,4	6,6
Zaključek s spremenjeno ponovitvijo	12,0	4,4	13,7	9,6	17,5	20,1	7,3	15,3	19,6	14,8
Predčasna opustitev brez ponovitve	0,4	–	–	–	0,2	0,5	0,5	0,4	–	0,3
Predčasna opustitev s ponovitvijo	–	–	1,0	–	0,5	1,1	0,5	–	3,6	0,5

Vprašalnik - načrtovanje nalog Zdravih šol

1. Šola:
2. Ime in priimek vnašalca podatkov:
3. Vrsta šole:
4. Regija:
5. Ime in priimek vodje šolskega tima zdrave šole:
6. Naslov naloge:
7. Kratak opis naloge (okvirno pet stavkov):
8. Področje naloge /vsebine:
 - zobozdravstvena vzgoja
 - zdrava prehrana, kultura prehranjevanja, hidracija, zdravilne rastline
 - ekologija (odpadki, eko vrtovi ...)
 - spolna vzgoja (načrtovanje družine, SPB, aids ...)
 - duševno zdravje (medsebojni odnosi, komunikacija, asertivnost ...)
 - telesna aktivnost, minuta za zdravje, rekreacijski odmor, telesna drža
 - svetovni dnevi povezani z zdravjem
 - prosti čas, interesne dejavnosti, klub ZŠ
 - varnost in preprečevanje poškodb (v šoli, v prometu ali na igrišču) in prva pomoč
 - zasvojenosti (alkohol, kajenje, prepovedane droge)
 - preprečevanje nalezljivih bolezni (splošno, osebna higiena, gripa, uši ...)
 - izboljšanje delovnega okolja
 - nasilje, trpinčenje
 - šolski red, delovne navade
 - družbeno koristno delo (pomoč vrstnikom, krvodajalstvo, humanitarne akcije ...)
 - medgeneracijsko sodelovanje
 - zdrav način življenja
 - drugo:
9. Ali je naloga v okviru rdeče niti za tekoče šolsko leto?
10. Ciljna skupina za nalogo:
 - Učenci/dijaki
 - Učitelji
 - Starši
 - Lokalna skupnost
 - Vsi delavci šole
 - Projektni tim
 - Mediji
11. Izvajalci naloge:
 - Učitelji
 - Učenci/dijaki
 - Svetovalna služba
 - Zdravstvena služba
 - Zunanji izvajalci
 - Starši
 - Šolski tim/vodja tima

- Tehnično osebje
- Drugo

12. Trajanje naloge:

- 1-3 dni
- Tedenske akcije
- 1-3 mesece
- Pol leta
- Celo leto

13. Metode in oblike dela naloge:

- predavanje, razlaga
- Razgovor
- Okrogla miza
- demonstracije, projekcije
- ekskurzije, ogledi
- razstave, plakati
- delavnice, socialne igre
- projektno delo, naravoslovni dan
- seminarji, tečaji
- praktično delo (vaje, izdelki, nastopi, športne dejavnosti, pohodi, delo na terenu)
- raziskovalno delo, naloge
- merjenje (anketa, beleženje podatkov, spremljanje, zdravstveni. pregledi)
- roditeljski sestanek
- razredna ura
- širitev idej, predstavitev projekta, publikacije, pisni prispevki
- drugo

Vprašalnik - evalvacija nalog Zdravih šol

1. Šolsko leto:
2. Ime in kraj šole:
3. Regija:
4. Ime in priimek vnašalca podatkov:
5. Število učencev in učiteljev v šolskem kolektivu:
6. Ali ste katerega od spodnjih programov (ali vsebin predstavljenih na regijskih izobraževalnih srečanjih (v okviru NIJZ in SMZŠ) prenesli v svojo šolsko prakso?
 - Izboljševanje duševnega zdravja
 - To sem jaz!
 - Ko učenca stresa stres:
 - Motnje hranjenja:
 - Zdrava spolnost:
 - Več gibanja:
 - Zdrava prehrana:
 - Drugo
7. Vpišite, koliko učencev, učiteljev in staršev je naloga, ki ste jo prenesli, dosegla ter podajte oceno izvedbe naloge glede na kriterije, ki ste si jih zastavili pri načrtovanju naloge

Število učencev, vključenih v program	Število učiteljev vključenih v program	Število staršev vključenih v program	Ocena programa
			1. Zelo neuspešno
			2. Neuspešno
			3. Delno uspešno
			4. Uspešno
			5. Zelo uspešno

8. Kaj s programom nameravate v prihodnje?
 - Nadaljevanje naloge v naslednjem šolskem letu brez sprememb/dopolnitev
 - Nadaljevanje naloge v naslednjem šolskem letu s spremembami/dopolnitvami
 - Naloga je bila načrtovano zaključena in se v naslednjem šolskem letu ne bo več ponovila
 - Naloga je bila načrtovano zaključena in se bo v naslednjem šolskem letu izvajala ponovno, brez sprememb
 - Naloga je bila načrtovano zaključena in se bo v naslednjem šolskem letu izvajala ponovno, vendar s spremembami/dopolnitvami
 - Naloga je bila predčasno/nenačrtovano opuščena in se v naslednjem šolskem letu ne bo ponovno izvajala
 - Naloga je bila predčasno/nenačrtovano opuščena in se bo naslednjem šolskem letu ponovno izvajala

V nadaljevanju vas prosimo, da izpolnite podatke za naloge, ki so nastale na vaši šoli oz. ste jih prenesli iz drugih institucij in ste jih izvajali v tem šolskem letu.

9. Vpišite število nalog, za katere želite poročati:
10. Navedite **naslov** naloge (enako kot ste jo poimenovali pri načrtovanju nalog), ki ste jih v tem šolskem letu izvedli, kako **ocenjujete izvedbo** posamezne naloge (z oceno od 1 do 5) glede na kriterije, ki ste si jih zastavili in kaj z nalogo nameravate v prihodnje?

Naslov naloge (kot ste jo poimenovali v načrtovanju)	Število učencev, vključenih v program	Število učiteljev vključenih v program	Število staršev vključenih v program
---	---------------------------------------	--	--------------------------------------

Ocena	Naloga v prihodnje
1. Zelo neuspešno	• Nadaljevanje naloge v naslednjem šolskem letu brez sprememb/dopolnitev
2. Neuspešno	• Nadaljevanje naloge v naslednjem šolskem letu s spremembami/dopolnitvami
3. Delno u	• Naloga je bila načrtovano zaključena in se v naslednjem šolskem letu ne bo več ponovila
4. Uspešno	• Naloga je bila načrtovano zaključena in se bo v naslednjem šolskem letu izvajala ponovno, brez sprememb
5. Zelo uspešno	• Naloga je bila načrtovano zaključena in se bo v naslednjem šolskem letu izvajala ponovno, vendar s spremembami/dopolnitvami
Naloge nismo izvedli	• Naloga je bila predčasno/nenačrtovano opuščena in se v naslednjem šolskem letu ne bo ponovno izvajala
	• Naloga je bila predčasno/nenačrtovano opuščena in se bo naslednjem šolskem letu ponovno izvajala

11. Na uspešno izvajanje nalog lahko vplivajo različni dejavniki. Prosimo ocenite, v kakšnem obsegu so spodaj naštetih dejavniki vplivali na uspešnost izvajanja nalog na vaši šoli. Svoje odgovore podajte na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni »sploh se ne strinjam« in 5 »povsem se strinjam«.

	Sploh se ne strinjam	Se ne strinjam	Niti niti	Se strinjam	Povsem se strinjam
Imeli smo dovolj finančnih sredstev					
Pri izvedbi nalog je bilo vključeno zadostno število notranjih sodelavcev					
Pri izvedbi nalog je bilo vključeno zadostno število zunanjih sodelavcev					
Kader, ki je bil vključen v izvajanje nalog, je bil dovolj usposobljen					
Izvedba nalog je bila dobro načrtovana in organizirana					
Za izvedbo nalog smo imeli dovolj časa					
Pri izvedbi nalog smo imeli dobro podporo vodstva šole					
Vključenost naloge/ vsebine v šolski kurikulum prispeva k izvedbi naloge					
Prejeli smo dovolj podpore in usmeritev s strani nacionalne in regijske koordinacije SMZŠ					
Na uspešno izvedbo naloge pomembno vpliva, v kolikšni meri je vsebina naloge zanimiva za ciljno skupino					
Za izvedbo smo imeli dovolj priročnikov in drugih didaktičnih gradiv					

12. V čem oziroma na katerih področjih, gledano iz vidika zdravja, bi lahko rekli, da je vaša šola uspešna?

13. Na katerih področjih zdravja opazate na šoli največ problemov? Prosimo, izpostavite nekaj najbolj perečih težav, na katere se boste na šoli osredotočili (tj. načrtovanje akcije, izvedba in evalvacija) v naslednjih treh letih.

14. Ali ima šola oblikovano celostno šolsko politiko zdravja v šolskem okolju?

- Da, imamo jo opredeljeno v samostojnem dokumentu.

- Da, vključena je v Vzgojni in Letni delovni načrt šole.
 - Ne, jo še razvijamo.
 - Ne, še nič nismo naredili na tem področju.
 - Drugo (prosimo, navedite).
15. Ali na vaši šoli deluje tim Zdrave šole aktivno?
- Da, vsi predstavniki tima - vključno z zunanjimi člani (tj. predstavniki vodstva, učiteljev, učencev, staršev, zdravstvene službe, lokalne skupnosti).
 - Da, ožji tim - le notranji člani (tj. predstavniki vodstva, učiteljev, učencev).
 - Da, majhen tim (tj. vodja in nekaj sodelavcev vaši šoli deluje tim Zdrave šole aktivno).
 - Ne
16. Kolikokrat na leto se sestaja tim?
- 1x letno
 - 2x letno
 - 3x letno ali večkrat na leto
17. Ali je vaša šola / dijaški dom ob Slovenski mreži zdravih šol vključen(a) še v kakšno drugo mrežo?
- EKO šole
 - UNESCO šole
 - Mrežo učečih se šol in vrtcev
 - Kulturne šole
 - Jezikovne šole
 - Mreža gozdnih šol
 - Varne šole
 - Razvojni projekti (Erazmus, eTWINNING, pobratena mesta)
 - Drugo (prosimo, navedite mrežo)
 - Ne
18. Ali nam želite še kaj sporočiti (vaši predlogi, pripombe, dopolnitve ...)?

Nekatera pomembnejša gradiva dosegljiva na spletnih straneh:

1. Zdravje skozi umetnost: <http://www.nijz.si/sl/publikacije/zdravje-skozi-umetnost>
2. Skozi umetnost o zdravju: <http://www.kulturnibazar.si/kulturna-vzgoja-gradiva/nacionalna-in-mednarodna-strokovna-literatura/tematska-literatura/umetnost-in-zdravje/knjige-prirocniki-in-zborniki>
3. Izvajanje promocije zdravja v šolskem okolju (poročilo):
<http://www.nijz.si/sl/publikacije/izvajanje-promocije-zdravja-v-solskem-okolju>
4. Spletni šolski priročnik Evropske mreže zdravih šol:
http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/solski_prirocnik_evropske_mreze_zdravih_sol.pdf
5. Šolske akcijske smernice:
http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/she_akcijske_smernice.pdf
6. Orodje SHE mreže in Kriteriji Zdravih šol za hitro ocenjevanje:
http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/orodje_she_mreze_in_kriteriji_zdravih_sol_za_hitro_ocenjevanje_29_5_2017_0.pdf
7. Izboljševanje duševnega zdravja v šoli:
<http://www.nijz.si/sl/publikacije/izboljsavanje-dusevnega-zdravja-v-soli>
8. To sem jaz!: <http://www.nijz.si/sl/to-sem-jaz#10-korakov-do-boljse-samopodobe>
<http://www.nijz.si/sl/program-za-dusevno-zdravje-mladih-to-sem-jaz>
9. Ko učenca stresa stres: <http://www.nijz.si/sl/prenovljen-prirocnik-ko-ucenca-strese-stres>
10. Priročnik za preventivne tme za izpeljavo dejavnosti na področju gibanja in prehrane v pilotnem testiranju projekta Uživajmo v zdravju:
http://www.uzivajmovzdravju.si/wp-content/uploads/2016/12/prirocnik_UZ_gibanje-F.pdf
11. Priročnik za promocijo telesne dejavnosti in zdrave prehrane v šolskem okolju v pilotnem projektu Uživajmo v zdravju: http://www.uzivajmovzdravju.si/wp-content/uploads/2016/07/Priro%C4%8Dnik-za-VIZ_11.7.pdf

NIJZ Nacionalni inštitut
za **javno zdravje**

Nacionalni inštitut za javno zdravje
Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana
Telefon: + 386 1 2441 400
E-pošta: info@nijz.si

Gradivo je dostopno na:
<http://www.nijz.si>
<http://www.nijz.si/sl/slovenska-mreza-zdravih-sol>

